

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
6 Decembre st. v.
18 Decembre st. n.

Ese în fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 83.

ANUL XVII.
1881.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Sarah Bernhardt.

Între artistele timpului modern n'a fost nici una, care să fi produs un efect atât de mare, ca tragedia-
francesă Sarah Bernhardt. Nu pentru că dora dânsa ar întrece prin talentul seu pe ceterale, contimpurane și anteriore ei, ci pentru că nici una n'a știut să-și facă un reclam atât de mare ca dânsa.

De origine și dânsa e jidană, ca celebra Rachel. S-a început cariera la teatrul „Odeon” din Paris, apoi trecu la „Comedia franceză”, unde se urcă la trepta cea mai naltă a artei și fu sârbătorită de publicul întreg.

De odată însă ea eși din legătura teatrului numit, și porni să deuteze în lumea mare. Antăiu în Engli-
tera, apoi în America, de acolo se rentorsă în Europa și în sâptemă-nile trecute debută prin Viena, Budapesta, de unde merse la Lem-
berga, Iași, ier de pre-sinte jôcă în Odesa.

Sarah Bernhardt nu numai ca tragedia-nă ș-a făcut nume, dar dânsa și în sculptură și în pictură a produs niște opere cari aș tras recunoșcința generală. Deosebi i se recunoșce talentul pentru sculptură. Dânsă pörtă operile sale cu sine prin orașele pe unde debutază și le espune vederii publicului.

Sarah Bernhardt e o aparință în totă privința in-
teresantă. Slabă forte, ea duce o viață forte agitată,

încât mai mult e bolnavă, decât sănătoasă. Dar în mij-
locul agitațiunilor sale mai cumplete, ea păseșce pe
scenă, jôcă cu bravură și la fine more în mod artistic.
Odată apoi va muri în adevăr. Medicii au și făcut-o

atentă, să bage de se-mă ce face, căci acês-
ta viață iritată, în con-
tinua-i bolire și slăbi-
cune corporală i va
produce morte grabni-
că; însă ea la tôte
sfaturile respunde, că
nu pôte, căci inspira-
țiunea-i artistică, (și
dora și dorul d'a căș-
tigă bani) o îndemnă
necontent să jôce, căci
numai așa pôte trăi,
numai așa pôte să fie
fericită.

Astfel escelează ea
apoi în tôte serile, în-
cununată de aplause,
și încărcată de parale.
Ași în Londra, mâni
la Viena și poi-mâne
la Petersburg. Patria
artistului e lumea ma-
re. Și ori pe unde
trece, lasă 'n urma ei
suveneri neșterse, cari
i eternisază numele,
căci nu este putere
mai mare decât ceea
a artei, nu o distruge
nimica și ea impresoră
tôte cu aureola unei
dulci adări.

Ea jôcă mai ales
în dramele și tragedi-
le: Dama cu Camelii
de Alesandru Dumas
fiul, în Frou-frou de
Victorien Sardou, în
Phaedra de Rașine și
în alte piese clasice. În
tôte more, dar în tôte

șcie să moră altfel, și tocmai în acêsta consiste arta
ei. Auditorul se 'nfiôră, aplaudază, e cucerit. Este o fe-
meie miraculosă! — strigă spectatorul. Un ânger-de-
mon! — adauge altul.

I. H.

Sarah Bernhardt.

Voluntarul.

— Novelă originală. —

(Urmare.)

Agitat de mari strapațe și multe gândiri, avu în o noapte un vis admirabil. Și visurile sînt adese presemnele viitoriului.

Pe o cale singuratică se pomenise rătăcind străin între cer și pământ. Nime nu-l însoția, ca un perdut caută adăpost de arșița sorelui, dar nici o tufă nu se zăria.

Atunci când muncit de căldură și sete eră aprópe a desperá, un nor vénéțiu ca un abure se desfăcú de cătră o parte ce i se părú mórtă și pustie. O mică vălișóră încungíurată de arbustrii verđi invitá obositul călétor, — un riuleț sprinten i potoliá setea, iér o adiere odorósă i recoríá fruntea. Când a voit sê plece, pe brațul seu a simțit o atingere ușóră. Erá Adela... Adela...

La genunchii ei a căđut, punénd mii de sărutári pe mánuța ce-l atinse; i-a spus cu graiu viu amorul, rogând a-l iubi și ea...

Cu ochi sfiți ca un copil inocent se uitá ea, apoi ca un crin se inclíná spre el...

— Oh! me iubești Adela? — întrebá el ocolind talia ei.

Ea se aplecá rumenind a-i spune un șopt... un șopt mai lin decát esalarea profumului din flóre... Și el se aplecá a-l auđi...

Se deschiserá buzele ei rumene cireșie, resuflul ei mângaiá pérul seu — când simți Iancu o cumplitá sméncinare, așá ca și când ar fi téréit de furii.

— Fulger și tresnet, voluntarule! aú nu auđi signalul de alarmá! — strigá jupánul căprar, trăgéndu-l din așternut.

Vai! i părăiau ósele, il omorá Iancu pentru că-i intrerupse visul. Dar ostășia e asprá, și legile ei îți taie pofta de resbunare.

Sári deci iute, borneul în spate și afará, — căci ardea în bálbătaia mare o casá, și tocmai cea vis-á-vis de bálana ce-i căđuse dragá.

A se uitá în gíur, a vedé pe lamentánda Adelá, și a-și face loc printre mulțime, i fu una. Apoi în clipa urmátóre sta sus pe coperișul arđénd, în locul mai primedios.

Ce însé nu face dragostea?

Se sbuciumase feclorul cum se cade; trăgea la ale lemne de schinteiau a foc bengalic. Énsii-și pompierii, ómeni fricoși în acele vremuri, recunoscurá că isbutirea a localisá vápaia, erá meritul voluntarului.

Atunci dar când nu mai erá pericol, și când cutezâ eroul láudat a chiorí la copila suriđéndá din feréstă, niște pécátoși afurișiți încordará de jos „șprítul“ trăgénd așá un povoi de apă spre el, încát il spélará după coperiș, cum spélásé Dumneđu lumea în cele patru-đeci de đile cu ploie.

Negrit de fum, pêrlit și rupt la veștimate, povoiul il făcuse nu numai de milá, ci chiar de ris.

Observase asta când așteptând un suris de mulțámire, vedú vis-á-vis mai multe ființe în hohotul gurei. Nenorocitul june, se găsi ofensat în cea mai gingașá parte a sa.

— Mulțamul omenesc, — murmurá el indignat și inveninat amar, plecând spre casarmá.

*

Multá vreme i fu voia stricatá, încát nici chiotele veselilor sei tovaráși, nu puturá farmecá un ris palid pe fața lui. Pe lângá feréstă fetei trecea și acum, dar nici de-o ochire nu o învrednicea.

Mánios erá el, și de mánios mergá mai țapén, cu

peptul mai scos, ca alta datá. Căciula i sta totdeuna cam pe ureche, iér mána o ținea pumn, ales ca domnii de român.

Dar cum înverdeșce în primáveră și címpul mai ars de pêrjol, și uscat de criveț, așá și Iancu porni a-ș mai uitá de necazul și supérarea sa. I se urise de mánie, începú a o ride, dar vru sê șcie că nici femeii nu-i sta bine a batjocóri situațiuni serióse. El în césul de potcă, în focul ce iluminase întregul oraș sári buic, și nu de alta ca de dragul ei. Ea ca mulțam jertfei ce-i aduse, l'a ris, și el s'a mániat, dar acum i párea réu.

Pe când plánuiá cum a se apropiá și-a face împácăciune cu ea, veniá ca de alta datá dela esercițiu. Un gând bun i șopti a se uitá la oficierii mai tineri, nu cumva se de de o rivalitate în care-va din ei, căci đeu alt necas nici nu-i mai trebuia.

Erau juni și ei — aparințe voinicóse cum pot sê placá fetelor. Aveau suflete simțitóre; ce mirare decá cú trecere își perdurá inima pentru Adela?

Ínsé nu, vanitatea séu jalusia lui i arétá și asta óră fantóme verđi. Dela cadeți până sus la domnul colonel toți erau cu capetele în alte părți, afará de căpitanul. Ce-i strică însé acesta, de și avea ochii spre feréstă? Erá om vechiu, își trase tinereța odatá dórá cu tatál Iancului.

Deci linișcit se uitá el, și mari Dómne! fetița cu cel mai naiv gest își puse degetele la gurá, spre sémn de salutare.

La atáta noroc nu se așteptá. Erá dará înțeleș, ea s'a căit de cele făcute, și acum i da se pricépá ce s'a resboit cu pacea sufletului ei?

Ajuns în casarmá, lucrul ántái fu, cu ce sê surprindá pe Adela. Nu departe veduse prevália unui grá-dinar, în a cărui galantar erau niște admirabile buchete de rose.

Alese dará pe cel mai mare, în colórea alba a nevinováției. Nu adause nici o literá séu bilet, florile aveau sê tálmacéscá ei, iubirea lui curatá.

Ea l'a și primit cu o copiléscá bucurie, ce-a respuns însé nu a putut spune Ninu, căci cu nemțesca nu-și mai spurecá limba lui.

— A făcut cocóna din cap, a pus trandafirii la nas, ce mai vrei alta? — așá đicea Ninu, cam máhnit de noile bazaconii a stápanului seu.

Dar Iancu aripat de fluturatece nádejdi, porni la vechile paradári. Și când într'o spre-sérá aflá feréstă deschisá, aruncá un buchetaș de „nu me uitá“ mijlocul cărui ascundea o epistolá cu pețitul întreg.

Íl aruncase și erá convins, că o sé-i dee copila de scire prin vr'un sémn, că-l primise, deci se puse a promená, spre a nu deveni suspect.

Fatalitatea însé voi, ca în locul ángereșcei voci a Adelei, sê audá zuráitul unei sabie, iér în locul nease-ménaverului ei chip sê vedá pe căpitanul seu încruntat de furie.

Espeptoráriile lui chiarifará cauza. Buchetul nu ajunsé în mánuțele ei, ci în ale sođiului ei. Vai! nenorocul; Adela erá măritatá, și áncá după un Oteló!...

De l'ar fi înghițit pământul, nu-i mai pásá Iancului, numai sê scape întreg de nimernicil ce-l amenință cu bucățire.

Urmarea urmei a fost, că-l traserá la raport, apoi i traserá și steluța dela gát, adecá il degredará cu rușine și „arest“.

A petrecut réu la páne și apă, dar mai réu când avú post întreg. I veniá voluntarului sê ia lumea în cap, dar zidurile erau pré tari, și ferul la ușe pré solid.

Trecú dará și prin acésta probá, har vorbeii ce đice: banul réu nu se prepádeșce. Jurase însé a nu se mai încrede femeii, căci adevérat, ele erau urđitórele

tuturor chinurilor ce suferise. I erau acum bine venite și manevrele mari, așa putu în o bună dimineață întorce dosul orașului în care pățise atâte umiliri.

Sub sórele caniculei alergând pe ale hotare, ca un fluturoi, se făcuse voluntarul arap de negru, ier cu încvartirările prin niște misere comune toțesci și bulgărești, i eșise respirarea ca la ogari. Nu-i mai pásă însă, își călcă pe păcătósa inimă, și mergea mai departe.

De l'ar fi întâlnit în acea vreme unul din colegii dela universitate, susținea sus și tare că băietul fugise din cutare bandă de țigani, așa eră de urit și pèrlit. Ênsuș el se îngroziă când ispitit de vanitate sta cu câte un ciob de oglindă.

Vai! ce teribil contrast se făcuse din el. Odinórá ce vornic de fală eră; nu eră unul care sè se prindă cu el, așa șciá a se gulerá. Și fetele și nevestele ce nebune doruri nutriau pentru el.

Se priviá acum ca stejarul după munte ce isbit de trăsnet stă încă sumeț și neclătít, dar a cărui vênă de viêtă e arsă... în scrum și cenușe...

Tăcut și sbiciuind demonii ce luptau în peptul seu. Însè ursita, asta ticalóșă ființă vrú altcum.

Niște tineri aspiranți uríți de cuibul în care i aduse porunca, traseră și pe Iancu la „melul de aur“ loc unde honoratorii și oficerii își da întâlnire la un páhar de bere, séu o partie de cugle.

Apoi cine nu șcié, că la joc și pocale se uită mai temelnic ticăloșile lumești?

Voluntarul încă îngredit de o jovială societate, adiat de trecutul seu, goli repede niște butelii, apoi óre cum máhnit și vesel prinse o cuglá spre a-ș cercá norocul.

Ah! ea i remprospetá dulci reamintiri. Asta frumósă artă i-a scos un suspin, căci câte sudori, și câte nopti l'áu constát până a studiat'o perfect? De câte ori a pus „jumetatea de acov“ pentru „trefferul“ mai mare, și de câte ori nu a dobândit el?

Dar timpuri trecute! Acum eră bêt rán, fără eleganță mladiósă, mâna i tremurá, căci desteritatea ce avuse, o mánca ostașia și necazurile. Și totuș prinse cugla și asvèrli...

Nici una din figuri nu se îmburdá; státeau ca ințepenite de smei...

Mai încercá odată, de dóuë ori, a treia órá pricepú, că se apropie de măiestria din studentie.

Óre cine redicase o „becică“ de bere ca premiu, pentru acela ce cu o loviturá va resturná piramida întrégă.

Civili și militari se îmbărbătará. Asvèrliau la cugle unii după alții, încát de eră chiar o cetate, de mult trebuiá sè se predee. Premiul însă nu câștigá încă nime...

Pe când formau toți un cere urmáring interesantul joc, veni Iancu la rënd. El nu se sufulcá, nu asvèrli cu putere, ci cu așa o linișce rece, cât fuserá suprinși ca de mórte vèdënd că figurile piramidei se îmburdará una peste alta.

El făcuse „trefferul“, premiul eră a lui, și toți îl felicitau, și láudau pentru perfecțiunea ce avea. Se mirau nemții.

Într'aceea un nou venit, cu înfăcișare respectabilá se indesá spre a vedé și el pe eroul ce presidá mésa încárcatá cu beuturi. El ênsuș voiá a stringe mâna măiestrá a tinerului ce eră străin...

— Bine frate, — díse el unui domn, — e voluntarul de acolo, dar óre nu are și el un nume ca alți ómeni?

— Ba da! — respunse voluntarul sculându-se, — numele meu e Iancu Radu, și me trag din drépta viță a lui Radu Negru...

Emilia Lungu.

(Va urmá.)

Amor mut.

e iubim, dar nu ni-o spunem,
Ce s'o spunem, când o șcim?!
O privire, sárutare,
Este graiul mai sublim.

Te privesc, ș-a mea privire
Întelneșce ochiul teu,
Ș-ale nóstre gânduri mute
Sbórá sus la Dumneșeu.

Mulțámim lui, că făcuse
O päreche din noi doi;
Dar o vorbă nu ne dícem,
Totuș ne 'nțelegem noi.

Iosif Vulcanu.

Suveniri și notițe de călétorie.

(În Transilvania, România și Dobrogea.)

(Urmare.)

Acesti munți, dintre cari, după Peters, cel mai înalt este de 254 metri, au fost singuri despre cari au luat notițe cartografii cu deosebire cei rusești. Structura lor este cu deosebire din gres brun aparținător formațiunii Trias inferior. De însēmnat este cumcă insula șerpilor ce se află la o depártare de circa 4-5 miluri nemțesci încă este formată din acest gres.

De însēmnat este și aceea cunună de munți ce se întind dela Tulcea și Babadag spre Bráila și Galaț, cari forméză ramul nordvestic al munților Dobrogei și cari se numesc acești munții Măcinului. Acești munți sânt însēmnați nu întrú atât pentru mulțimea masselor din cari sânt compuși, ci pentru natura acestora.

Massa predominantă a acestor munți este de natură eruptivă și metamorfică, este Granitul și Gneiu (Gneiss) cari forméză în apropiare de Greci înălțimi până la 479 metri. Dar nu pentru aceste înălțimi sânt însēmnați acești munți, ci pentru că pe partea vestică, de cătră Măcin, au niște còste ce sânt fòrte peđise, sânt aprópe verticale. Formațiunile de pe partea sudică sânt compuse din Phyllit, Quartit și un șist argilos paläozoic, în care cređi cumcă la fie-care paș trebuie sè descoperi fosile aparținátore formațiunii carbonifere inferióre. În urmá mai spre sud se află totfelul de formațiuni aparținátore de Trias. Acea parte care se arată pe partea Dunărei în conture atât de pronunciate, este compusá din Melaffir în masse fòrte compacte, cari ici coela se amestecá și cu straturi triasice. Formațiuni cocánice și miocánice precum și stánci de Trachit lipsesc de tot.

Importanți sânt țermurii mării negre în ținutul Constanței, cari se caracteriséză prin așa numitele etagiuri sarmatice ce asemenea sânt învelite în Löss și avute în fosile (conchilii pr. Tapes gregaria) și cari ne înfăcișéză un prospect de calcar panonic carele e avut în Nullipore.

Un fenomen deosebit interesant ni presintá formațiunile ce se află cu 1.5 miluri nemțesci spre nord dela Constanța cari aparțin Cretei superióre în întrégă forma, după cum le aflám în părțile nordvestice ale Europei. Aceste se află la țermurile lacului Canara în straturi de 2-4 metri grosime, și sânt de o colóre albă ca a cretei de scris și fòrte avute în conchilii pr. Velemnitella mucronata Ostrea vesicularis. A fost o norocire cumcă ácéta interesantá formațiune a resistat atáta timp la acțiunea produsá prin loviturile talazurilor Pontului eu-

xin cari s'a'au mulțămît cu spălarea calcarului de cătră învelitorea de Löss.*

Dar cea mai mare însemnătate o are acesta formațiune, pentru că de sub acesta stâncă de var isvorese mai multe isvore de apă dulce foarte bună și foarte abundante. De aceea acest lac a servit cu deosebire în timpi de resboiuri de etape pentru trupele ce se aflau dela Varna până la Babadag.

Am amintit mai sus cumcă Dobrogea nu are fluvii de ceva importanță. Între puținele riurețe amintesc Dunanețul, carele se vârsă în lacul Rasim. Acest riurel a avut ore-care însemnătate în navigațiunea trecutului, cu deosebire când erau Genovezii stăpâni pe acesti termuri și când năile lor puteau întră în lac, căci nu eră închis la gură cu umplături de năsip precum este astăzi.

Mai amintesc la sfârșitul acestui capitol de riurelul său mai potrivit dis de păreul dela Cernavoda ce pōrtă același nume, Cernavoda, seu după limba turcescă Caras (apă neagră). Acest păreu a jucat cândva un mare rol. Atunci se compunea din apele ce isvoriau din Lössul Constanței și a fost însemnat, pentru că a fost în stare să formeze o vale destul de mare între Cernavoda și Constanța. Acesta vale este de însemnătate pentru istorie, pentru că pe aici a'au fost comunicațiunile dintre Dunăre și mare în toți timpii. Pe înălțimile ce îngrădesc acesta vale se află cei mai mulți tumuli cari ne vorbesc cu destulă elocință despre esistența unui popor străvechiu.

Pe la a. 1830 și 1840 se ventila între Austria și Turcia planul de a-se deschide pe aci un canal, însă bagsēmă finanțele erau cam sleite la ambele staturi, de aceea a ramas nerealisat. La 1865 o societate engleză a căpetat dela Turcia nu numai concesiuina să ciădescă calea ferată dintre Cernavoda și Constanța, dar a căpetat dreptul să-și iee cât pământ i va trebui pentru folosele sale. Lasă că englesul s'a știut folosi de acest drept.

Construirea unui canal până în marea neagră ar favorisă o chiar și natura acestei văi, care în interiorul țerei are o basă sub nivelul Dunărei. Acesta se cunoșce de acolo că este plină de mlaștine și bălți. Asemene ne constată acesta numerii cari ne spun înălțimea șinelor dela drumul de fer. Acesti numeri începēnd dela Cernavoda cătră Constanța sūnt 16, 10, 24, 60 metri.

Urmarea acestor ape stagnante și a acestor mlaștine este mulțimea de morburi tifoide cari stērpesc populațiunea acestui ținut. Megidie d. e. eră odată un important oraș, acum abiă numeră la 2000 suflete.

Construirea drumului de fer în loc să micșoreze rēul și să imputineze miasminele periculoase pentru sănătatea și viața acelei populațiuni, l'a înmulțit, pentru că a impedeat și mai tare escurgerea apei și a făcut ca bōlele paludine să se înmulțescă. Datorința guvernului român este, decă voieșce să facă din Dobrogea o țēră sănētōsă, să desfunde tōte acele ape stagnante, numai așa se vor stērpi desele bōle paludine ce bāntue atât de mult pe biēta populațiune din Dobrogea.

XXX.

Âncă un scurt capitol, apoi terminēz cu descrierea Dobrogei.

* Sub numirea de „Löss“ care vine de atâte ori înainte, este a se înțelege o stratificațiune diluvială, compusă din arenă fină seu din lut pulverizat și de o colōre sură-gălbie, care lut este cu deosebire format din o substanță argilōsă amestecată cu 1/6 parte de calcar acid-carbonat și 1/6 de arenă micacee și cuarțōsă. Se află cu deosebire în ținutul Renului și ajunge altădată până la grosime de 2—300 urme, însă este lipsit de forma păturosă cum au celelalte formațiuni sedimentarie. De multe ori se află în Löss fosile de Mamut, Rinocer, și foarte adese ori este avut în totfelul de conchilii.

„Clima Dobrogei, — ȳice dl Aurelian la p. 330 din »Tēra nōstră« — are mare asemēnare cu a Romāniei și în special cu a județelor Jalomīța și Brăila, cu deosebire că vecinătatea mării și esistența atātor lacuri, fac ca temperatura să fie ore-cum mai umedă vēră și mai dulce iērna. Primavēra este mai timpurie și ține puțin ca și tōmna. Cătră sfērșitul verii plōuă cu abundanță așa că vegetațiunea se desvoltēză mai ca și primāvēră . . .

„Iērna este scurtă și potrivită; acesta împregiurare unită cu întinderea locurilor de păscut esplică favōrea de care s'a bucurat Dobrogea față cu posesorii de turme din Transilvania. În adevēr sūnt secole de când păstorii de dincolo de Carpați iernēză vitele în câmpiile Dobrogei, ocrotiți prin tractate incheiate odiniōra între Turcia și Austria.

„Pământul este în general năsipos, ușor, pământul mare cum ȳic cultivatorii, lipseșce. Pe termurii Dunărei și pe litoralul mării terenul este mai de tot compus din năsip. Afară de locurile năsipose, cari sūnt mai de tot sterpe, pământul cuprinde în destule substanțe organice și prin urmare este îndestul de roditor. Natura nasipōsă a pământului și temperatura uscăciōsă îndemnă pe cultivatori să prefere vāile pentru semēnături, și să lase vērfurile pentru pașciunea vitelor. În partea muntōsă a țerei se află pașciuni bogate, unde pasc în timpul verei turmele de vite“.

O lipsă din cele mai simțitōre atât pentru clima cât și pentru agricultura Dobrogei este lipsa de păduri, cu deosebire în interiorul țerei. Lipsa de păduri, după ultimul cuvēnt al sciințelor naturale, aduce lipsa de negure, lipsa de apă. Lipsa de negure și de apă aduce secetă și lipsă de vegetațiuni prodigiōse. Este un fapt constatat prin sciință, cumcă un ținut cu cât are mai multe păduri, cu atât și pământul i este mai bine adăpat cu apă și cu atāta este mai producător în totfelul, de vegetațiuni.

Plantele a'au darul de a transpiră cantități însemnate de abori prin frunțele lor. Cu cât sūnt mai multe frunțe, cu atât se produce mai mult abor, carele la rēndul seu seu formēză plōie seu se depune pe pământ în stare aborōsă seu în stare de rōuă. Cantități de abori de apă ce-i transpiră o pădure numai în o ȳi este foarte însemnată. Un singur arbore bine desvoltat transpiră apă la 100 chilogr.

Odiniōră Dobrogea avea destule păduri, însă astăzi este cu totul pustiuă. Acesta împregiurare nu numai a făcut să sece isvōrele, dar a făcut ca să fie espusă la o secetă tropicală. De aci vine, că o mare parte din pământul ei remāne necultivat. De aci vine, că păstoria de arte a înflorit pe când agricultura a rēmas înderept.

Plantele ce se cultivēză în Dobrogea sūnt: Grāul, porumbul, secara, ovēsul, rapița, cânepa, tatunul (tābacul) și în unele locuri și viile.

Dintre vitele domestice se cultivēză: oi, vaci, cai, asini, rimători, capre. Cultura de oi predominēșce, dar și aceste se cultivēză mai mult de Transilvanienii de pe la Săcele, Seliște, Valea, Reșinari și din alte sate ale marginei Transilvaniei dela sud. Acestia sūnt cunoșcuți sub numele de Mocani, cari mulți s'a'au stabilit definitiv aici, ma a'au format chiar sate precum sūnt Grōpa și Gērlici din județul Constanței.

Dr. A. P. Alexi.

(Va urmă.)

C i c ō r e a .

— Din botanica pop. romānă. —

Dintru început Cicōrea n'a fost flōre ca acuma, ci ea, după cum ne spune o legendă a Romānilor din

Transilvania, a fost o dină foarte frumoasă, Dina florilor, care se preâmbă în totă demineta pe recore și credea, că nime n'o vede cum se preâmbă și stringe rouă într' un pahar, cu care se vede că-și spală fața ca cu atâta să arete mai tinără și mai frumoasă.

Însă Sântul Sóre, de a cărui priviri pătrundetóre nime nu pôte să se ascundă, a vedut'o și plăcându-i foarte tare, a trâmisi la dânsa pe doi Luceferei ca s'o pețescă în numele seu.

Lucefereii ascultară pe Sântul Sóre, se duseră și-o pețiră.

Dar Dina n'a voit să se mărite după Sântul Sóre, dicând că acesta nu mai stă nici odată a casă, ci că el e totdeauna pe drum... totdeauna călător :

Dîua pe sate
Și nópcea pe ape...

Sântul Sóre, ca unul ce este mai mare în lume, carele vede și știe tóte ce se întemplă pe acest pământ, când a audit această, s'a simțit foarte atins și mâniându-se pe dânsa a prelăcut'o în Cicóre.

Dar să lăsăm mai bine legenda, ca ea singură să ne spue această întemplare.

Legenda din cestiune e cea următoare :

Pe pəriu de rouă
Plimbă-mi-se, plimbă
Tinera mlădiță
Pe rouă descultă,
Dina florilor,
Flórea florilor,
Rouă adunându-și,
Páharul ámplendu-și.
Și ea mi se crede,
Că nimeni n'o vede.
Dar o a vedut
Drăguț sântul sóre
Și cum o-a vedut,
Mult lui i-a plăcut,
Și 'n grab a mánat
Doi Luceferei,
Pețitorii ei,
În cas' au întrat,
Ea i-a 'ntimpinat :
— Doi Luceferei
Óspectorii mei,
Treceți de-odihniți!
— N'am vint* s'odihnim,
Ci-am vint să pețim
Și să logodim :
Vrei cu Sântul Sóre,
Căci el e mai mare? *
Ea din graiu grăi :
— Ba! eu n'oiu voi,
Că-i tot călător,
Dîua tot pe sate
Și nópcea pe ape! *
Cei Luceferei,
Pețitorii ei,
S'au întors la sóre
Și i-au spus urmarea.
Sórele s'aprinse
De necaz și díse :
— Lasați-mi-o 'n pace,
Căci eu o voiu face
Flóre de Cicóre
Cu ochi după sóre.
Când voiu resări,
Ea s'o 'nveseli ;
Când voiu asânti,
Ea s'a ofeli ;
Când voiu scăpétá
Ea s'o adună!... **

Românii din Bănat cred că plânta această înflóre numai nópcea pe recore și prin urmare, că ea este un fel de regină de nópte.

* Prescurtat în loc de „venit“.

** Veđi „Albina Pindului“. București 1870 januaru 1 pag. 15.

Ietă ce ne spune dl S. Mangiuca în privința acésta!

»Acésta plântă este un fel de regină de nópte, căci ea, după credința poporului, înflóre nóptea pe recore. Ea este o flóre poetică, căci când a venit nóptea feciorul la amoresa sa la întâlnire și spre petrecere cu ea (feciorul din cântecul florilor) a întreat'o așa :

Frundă verde lăcimióră,
Spune-mi dragă Marióră,
Ce înflóre
Nópcea la recore ?

Amoresa supérată și necăjită, căci nu vorbeșce cu dânsa sincer, ci în înțeles figurat, i díce așa :

Bată-mi-te Dumneđu,
Iancule, drăguțul meu !
Crucea te despice,
Iancule voinice,
Că ție nu se cuvine
A vorbi așa cu mine !

În urmă amoresa continuând respunde la întrebare așa :

Au nu scii tu, că mândra de Cicóre
Frumos înflóre nóptea pe recore
Și-i totdeauna vênëtá la flóre !

Din aceste se vede, că amoresa este regină de nópte pentru Iancu, și dânsa înflóre lui nóptea pe recore vênëtá la flóre*.*

Da! Cicórea, atât după legenda românilor din Transilvania, cât și după credința Românilor din Bănat și a celor din Bucovina, este o regină de nópte, care represintă Luna, ieră Iancul din poesta din urmă nu pôte să fie altul decât Sórele.

Și fiind că Cicórea, după cum am vedut până aici, este nu numai o simplă flóre, ca tóte celelalte flori, ci și o dină seu regină de nópte, de aceea fetele de român din Bucovina, când le ajunge dorul măritșului, dar Ursiții lor nu se pré grăbesc ca să vie și să le pețescă, învócă Cicórea, ca acésta să le stee întru ajutor dóră s'ar puté mai de grrbă măritá.

Drept aceea, o fetă mare, care voieșce numai decât să se mărite, ie cu sine pâne și sare și mergend în nóptea spre Sândiene, 24 iunie, unde știe că se află Cicórea înflorită, cum ajunge la dânsa începe a o săpá din pământ și sorocindu-o, díce :

Floriciă de Cicóre,
Eu imi voiesc măritare,
Căci acuma-s fétá mare!

Ieră după ce a săpat'o și a scos'o afară din pământ, pune în locul ei pânea și sarea, ce le-a adus cu sine, dicând :

Eu te dăruesc cu pâne și cu sare,
Ier tu scumpa mea flóre
Mě dărueșce 'n scurtá vreme cu măritare !

După acésta se întorce cu Cicórea săpatá acasă. Însé atât atunci, când se duce la Cicóre, cât și acuma, când se întorce cu dânsa acasă, se fereșce și se păzeșce ca să n'o vedă cine-va, nici nu caută de fel înapoi.

Sosind acasă, pune Cicórea într'o ólá cu apă ne'n-ceputá la foc și o lasă să fierbă până ce apa se 'nferbintá binișor. Nici odată însé n'o lasă mai mult de cât atâta, adecă până ce-ar începe a clocoti apa, căci atunci nu e bună de nimica.

* De însemnătatea botaniceii româneșci, tip. în „Familia“ an. X. Buda-Pesta 1874 p. 539.

După ce a fert acuma Cicórea, cât a avut sê fêrbă, și după ce a făcut dintr'ênsa un fel de lăutóre, care se numește „lăutóre de măritat“, se lă cu lăutóreă acêsta pe cap, apoi se peptênă, se 'mpletește frumos și se culcă. Iêră o dóua đî deminéță, adecă în đîua de Sândiene, cum se scólă se gâtește frumos și se duce la biserică.

Făcênd acêsta, cred fetele românce din Bucovina, că în scurt timp li sosesce Ursitul,

Ce-i de Ursite ursit,
De Dumneđu dărut,

și apoi se mărită... Dorința ei se 'mplinesce!...*

Se mai crede despre acêsta plântă, cumcă atunci, când aș ținut florile între sine judecată, Cicórea a blăstêmat pe celelalte flori: sê li pice flóreă, și numai dênza sê o țină până iêrna, când cade néua, căci continuu nflóre până atunci.**

Cicórea se 'ntrebuințéază de cătră românce nu numai ca „lăutóre de măritat“, după cum s'a arêtat mai sus, ci încă și ca medicament, mai ales în contra morburilor lăuntrice.

Flóreă ei, spun româncele cele sciutóre, că e fôrte bună în contra Celui-perit. Cine are acest morb fôrte periculos și voiește ca sê se vindece de dênzul, piséză llóre de Cicóre și cu suculei unge apoi pe Cel-perit, carele, în urma acêsta, îndată începe a da înapoi și a se zindecă.

Frunđa Cicórei o întrebuintéază la diferite tăeturi, spunênd că cum o pun la tăetură și-o lasă acolo numai fôrte puțin timp, tăetura îndată se vindecă. Apoi o întrebuintéază și pentru ficiți și pentru curățirea stomachului. Cine pătinesce de morburile din urmă, beu primăvêra suc de frunđe fragile ale acêstei plânté cu zer, și așă se vindecă și se curățesc în nuntru.

Rădêcina de Cicóre e bună pentru durere de inimă și pentru vătêmătură. Cei ce pătinesc de acêste morhuri, ieu rădêcină de Cicóre, o piséză bine și apoi fêrbêndu-o în apă sêu muindu-o în rachiu, suculei ce ese il beu.

Muiată în rachiu sêu holercă e bună de beut, după cum spun muierile sciutóre, mai mult numai pentru ómenii cei bêtrâni, cari sânt în stare sê suferi puterea rachiuului, iêră pentru copii e bună numai cu apă.***

În fine e de 'nsêmnat și aceea, că sânt dóue specii de Cicóre. Prin urmare și poporul român numește pe fie-care specie îndeosebi, și anume:

Cicóre, Cicóre de vêră, Cicóre selbatică, numită în unele locuri și Scaiu voinicesc,**** lat. Cichorium Intybus. L. germ. die gemeine Cichorie; și:

Cicóre de grădină, Cicóre de iêrnă, lat. Cichorium Endivia. L. germ. Endivie, Endivienwegwarte.

S. Fl. Marian.

V i e ț a.

— După LENOR DE BÜRGER. —

Primăvêra când rêsare floricea timpurie,
Ne deștêptă la plăcere, la diverse desfêtări;
Omul brav pășind în lume ne 'ntinde speranță vie,
Că din labirint ne-a scóte la cereșcile cărâri.

* Datina și credința Românilor din ținutul Dornei. Com de dl Petru Ursul.

** S. Manguța op. și loc. cit.

*** Dictat de Maria Dan, Ióna Lipaș și Maria Mureșan, românce din Șirețiu, și Maria Moloclu, româncă din Calafindești.

**** Florian cav. de Porcues: „Flora phanerogamă din fostul district al Nă sêudului“, publ. în „Transilvania“ an. XII. Sibiu 1881 p. 163.

Dar simbolul nimicirii: flóreă cea de primăvêră
N'are đile 'ndelungate, și se plêcă spre pâmênt,
Iêr zelosul geniu móre, și-l plâng cei ce-l onorară,
Numai numele-i remâne, el se pune în mormênt.

Instrument e muritorul, cu care după plăcere
Se jócă fără de milă timpul cel caprițios;
Astăđi seceră-aplausuri, mâne geme în durere,
Acum îl ridică sôrtea, acum îl aruncă jos!

Îl innalță: ca sê-i fie cădereă mai durerósă
Și-i dă frumoșe speranțe, ca sê-l pótă înșelă;
Astfel e vieța nóstră: e o luptă grandióasă
Ce o 'ncepem când începem omeneșce-a cugetă.

Nimenea nu pôte đice, că din lupta sa cu sôrtea
La finirea vieții sale a eșit învingător;
Căci nu vedem totdeuna unde-a lăsat urme mórtea,
Că lumea ride și trece: totul e nepăsător!!

P. Popp.

Literatura francesă modernă.

Aici cuvêntul modern are o semnificare mai largă ca de obicei. În conceptul modern abia pôte întră și acea literatură, dela începutul acêstui secol, care continuă opera revoluțiunii, sêu mai bine, care din punctul de vedere social, realizéză acea operă, și în locul căreia, afară de ivirea epigonilor ca o decadentă netăgăduibilă, împreună cu escluderea cultivărei ideilor, a eșit literatura sensualismului și a nervosității. Cu tóte acêste, abia se pot separă acêste dóue epoci: sânt împreunate ca și inelele lanțului, și viitorului istoric al literaturii, i se va cere decernăment profund, ca sê pótă găsi punctul care desparte lupta audace a lui Courier, de loviriile intenționate ale lui Dumas; operă care a resunat în tótă lumea a lui Thiers, de acea istorie ușurică începută mai târđiu; poesia entusiastică și viociunea suculentă a lui Béranger, de acea l-alta fără vre-o idee mare, dar plină de imitațiuni și idei frivole. Tóte acêste le vor adună în viitor, decă va voi sê pronuncie sentința asupra mișcării spirituale a acelei națiuni, care a jucat și va jucă rolul principal.

Nu va fi fără interes decă în urma unui studiu ingrigit, fac cunoscută acea materie, despre care va sună sentința; autorul după care me conduc este germân, și acêsta e de interes duplu. Va dispăre frica de acele esagerări favorabile amorului propriu, în cari cade fôrte ușor ori-cine care vorbește despre națiunea din care face parte; nu trebuie sê ve păziți despre datele fără interes ale detaliilor, cari numai în ochii cunoscătorilor de circumstanțe aș importanță, și cari la noi de altmîntrelea se pot lesne numêră, până și în ceea ce privește literatura nóstră, iêr în cât pentru literatura străină, sânt rari. Acêste đise, me întorc la șirul subiectului.

Pe la începutul acêstui secol, înainte de restaurare, și cu ceva mai 'nainte și de acêsta, acea idee de libertate și drept care a animat pe Rousseau și Robespierre, de-odată a încetat de a mai influență cu puterea magică asupra spiritelor. Nu a mai ramas de cât instinctul de conservare individuală, simțul de egalitate și cel de unitate națională. Clasa de mijloc, prin puterica ei cultură și bogăție, s'a aședat în fruntea națiunii, însê elementele i se schimbau din đî în đî. Cultul acêstei clase a fost admirarea imperiului și a gloriei naționale, iêr pasiunea ei eră gustul de întreprinderi. Știința creșcea oficieri, funcționari și înțelepți, musica a făcut sê resune țera întrêgă de marșurile de resbe

și de rapsodiile sgomotoșe, belele arte au culminat în depingerea tablourilor, ier poezia se încercă să rimeze imposibilul cu realitatea. Acesta a fost o epocă literară, când se cântă nu numai grădina, pădurea, câmpul, stelele etc. ci a ajuns atunci rëndul și la cafea, céiu, cai, cămile, câni, pisice, biliardul și tric-trac. Marea națiune „a fost mare, eminentă și fericită”, având armată escelentă, procesiuni ca și cele de victorii, ier în Algeria cuceririle, procesiunile, egalitatea înaintea legilor, și poliție eminentă. Ce-i mari lipsiă?

Atunci a urmat căderea lui Napoleon și aceea a schimbat multe de tôte. În acest timp al restaurațiunii, romanticismul și-a serbat primele victorii. Aici cade ivirea lui Victor Hugo. Ori cine știe, că bardul de acum al republicii roșie, între 16 și 20 ani ai etății sale, a eșit în publicitate cu poesii dedicate sântei virgine dela Verdun și lui Henric IV. Succesul poetului ni-l esplică spiritul secolului. Curentul reacționar se lățise într'o parte mare a claselor de sus, și în curënd după acesta nici mulțimea fanatisată, care acum eră lipsită de ori ce conducător, n'a remas străină de mișcare. Înse locuitorii rurali urmau interese de altă ordine, (astfel urmază și ađi.) Acesta e un fapt care nici odată nu trebuie perdut din vedere, când se studieză societatea francesă. Acest popor eră bêt de proprietate, scrie Courier cu libertate frapantă, ceea se însemneză imposibilitatea de a se puté învinge revoluțiunea. Revoluțiunea a fost arbitrară, întindënd libertatea până la cele mai ingrozitoare estremități, înse a făcut și un serviciu indelebil: a liberat munca, dându-i recompensa cea mai mare și frumoșă drept asil: dreptul de a posedă liber o parte din teritoriul țerei. Revoluțiunea a creat o sută de mii de familii, cari tot ceea ce le a fericit, ca și valoarea acțiilor lor, aveau se mulțămescă nimicirii societății precedente, prin cruzimi și comotțiuni. Natural că clasa muncitoare devenită proprietară, nu tremură fără motive, când atât în cameră, cât și prin jurnale și cărți, nu se vorbiă de cât despre amnestia generală a refugiaților, menționându-se și despre întorcerea proprietăților. Decă mai adaugem nemulțămirea armatei și a claselor de mijloc, avem contra tuturor acestora tonul reacționar. Cetind cine-va pamfletele lui Courier, poesiile lui Béranger, operele lui Mignet și Thiers, e imposibil ca se nu-și câștige o idee despre acest spirit. Courier e umorul încarnat, cetățenul animat, precum mai târziu Scribe devine opusul lui, și precum Thiers reprezintă clasa de mijloc, condusă de ambițiune, (de altmintreala acesta în timpii mai noi s'a schimbat.)

Courier e puțin cunoscut la noi, și forma lui merită se-l facem cunoscut mai pe larg. El aparține armatei, dar disciplinei se supunea tocmai ca și un gard mobil din 1870. Știința greacă o iubiă mai mult de cât artileria, și literatura italiană mai mult de cât lagărul și câmpul de luptă. Din armată a fost liberat și a început scrierea criticelor celor mai escelente, ocupându-se mai mult cu Longus și Herodot de cât cu chaosul politic, convins până în adâncul sufletului despre esența nebunatică și netrebnică a istoriei, părea a fi născut ca se facă gustată lunei frumusețile restaurațiunii; concure pentru un scaun în academie, și după usul tradițional, cade față cu un duce necunoscut, astfel din indiferent decis cum eră, de odată devine spiritual, amar și neimblândit scriitor de pamflete. Nici odată și nici unuia nu i-a succes a pândi și așă părțile slabe ale guvernului, a șicană cu sânge rece până la nebulie și a nimici, nu numai cu derisiunea, ci și cu escitarea pasiunilor, fără a se lăsă pe sine cu temeritate neacoperit. S'au făcut încercări de imitație după el și în Germania, dară fără succes. Boerne pe lângă el e copil bun și inocent.

Pendantul poet al lui Courier s'ar puté numi Bé-

ranger, decă ar fi cântat și alt-ceva de cât poesiile lui de câte trei strofe contra emigraților și contra celor ce-i aparțineau. Acesta după La Fontaine, este incarnarea cea mai plăcută a grației și a ilarității galice, înse trebuie distins de Tyrteii neimblândiți ai opoziției din revoluțiune.

Cetățenii amenințați în interesele lor, și clasele de mijloc, nu s'au mulțămît numai cu aceea de a ride ca poporul de pamflete și de cupletele satirice; aceste clase erau studiate, aveau suvenirii, principii, cari circundară acele principii cu tunurile logice ale elocinței, ca se țină în frâu și departe de ei temeritatea inamicilor. Astfel de scriitor se cerea, și s'a aflat mai talentat și cu mai multă vocațiune, de cât ori-care dintre defensorii altarului și ai tronului. Doi literați juni și capabili își împărțiau acele roluri: Mignet, lipsit de pasiune, gânditor și literat fin, a pășit pe câmpul cugetărilor și ideilor. Volumele în octav în care a presintat francesilor istoria revoluțiunii lor, apasă mai mult în cumpăna istoriei lor, de cât ênseși faptele istorice. Acele mici volume sânt norma actelor de apărare, cari de odată s'au pus în fruntea tuturor scrierilor de acest gen, și cari până acum n'au fost întrecute. Ca se înțelegem acesta, trebuie se ne transportăm ideile în curentul dela 1820 și 30. Revoluția atât înaintea tinerilor cât și bătrânilor, eră ca și un eveniment ingrozitor, ca ș'o hidră, fiind cu toți ômenii imperiului, al căror domn, stăpân și magistru eră Hercule. Până când societatea stătea sub acesta magie, până când nu s'a imprășciat spiritul de gröză, eră posibilă împăcarea națiunii cu familia regală. A împedecă acesta, eră nu scop precugetat, ci instinctiv al clasei de mijloc și a unei părți de popor. În acest timp iasă la lumină opera lui Mignet, și se pôte dice că impresiunea ce a causat a fost forte mare. El apare înaintea istoriei ca și un profesor de anatomie, cu desevêșire lipsit de antipatie, disecând evenimentele și atribuind personagelor istoriei o putere naturală și predestinațiune: dinaintea acestei puteri, individualitățile dispar, ier ideia de libertatea individuală devine cu desevêșire mică. Intrigile girondinilor, temeritatea ne mai pomenită a geniului lui Danton, setea de sânge a lui Marat, pedantismul sangvinar al lui Robespierre, tôte aceste dispar dinaintea puterii iresistibile a sorții. Totul este un joc al fenomenelor naturale, ier nici de cum vre-un păcat intenționat al figuranților: este imposibil a avé antipatie s'au ură din cauza acestor esortațiuni cari aparțin mundului fizic, și în fine grandorea catastrofelor, căderea lor mișcătoare, ne escită admirațiune, căreia nu-i putem resistă.

Și precum se adresă Mignet ômenilor sistematici, ômenilor cugetători și calculatori, tot astfel vorbiă și colegul și amicul seu Thiers la majoritatea cea mare a publicului, la clasa de mijloc și la junime. La Mignet predominau la espunerea evenimentelor, legile naturei, principiile, pe aceste le-a îmbrăcat autorul cu forma liberă și elegantă: cetitorul la el a fost, ca se dicem, condus în secretul cauzelor primare cari regulază sorțea lunei. Lectorul nu e suprins de nici o impresiune, nici un fenomen nu deșteptă senzațiune morală în el, căci i sânt cunoscute de mai nainte tôte resorturile cari produc acțiunea séu faptele, ori cel puțin i se pare a le ști. La Thiers din contra, curentul vast și puternic al vieții istorice este acela, care trece pe dinaintea noastră cu unde transparente. La el realitatea, faptele îndeplinite serbeză victorie. Decă omul e umilit la Mignet dinaintea formei istorice, la Thiers este răpit de frumusețea formelor ș'a coloritului suav. Istoria, prin adumbririle consonante, precum și acea plasticitate decisivă cu care depinge personagele, devine roman, și acesta e defectul cărții sale, căci remâne pré puțin loc pentru spiritul și vederile istoricului. Nu numai că face după

capriciu, lumină seu întunec, ci unde i stă în cale tradițiunea, unde convicțiunea sa personală este alterată seu i schimbă direcțiunea, el o dă la o parte. Acesta nu se poate numi falsificarea istoriei, dară nedubiu este un defect, și încă foarte mare al istoricilor franceși, de altmintrea așa de ilustrii.

Afară de acesta luptă a simțului democratic, a mai răpit și un alt fenomen important atențiunea din acest timp. Acesta este ivirea curentului sănătos și depărtarea naționalismului exclusivist. Dna Staël are merite nemuritoare în acesta privință. Ea a murit la 1817, și numai după moarte a început influența operilor sale. În operele imaginațiunii nu mai puțin de cât în lucrările serioase de toate dăile, la tribună, ca și prin jurnale și în toate părțile, se simte influența ei. Veteranul partidului, demnul Roye Collard, adună în giurul seu pe amicii împăcării și ai eclecticismului, ieră capacitatea lui Cousin și Jouffroy, este pusă în serviciul implerii vidului produs în conștiință, între concepțiunile întunecate ale ultramontanilor și frivolitățile materialismului. Ei își dau toate silințele ca să deștepte credința în puterea spiritului și în libertatea morală, și astfel ca să facă să participe, seu mai bine dis, să între și Franția în mișcarea filosofică, ce predomină de mult în Engliera și Germania. Prelecțiunile lui Guizot și Villemain dela Sarbona împing spre acel curent totă junimea, al cărei piept eră apris de focul sacru; Guizot esplică cu logica cea mai severă și cu conștiința cea mai liberă, legile istorice pentru responsabilitatea guvernelor, ier istoria civilizațiunii franceze ce a scris, adună într'un întreg delicios direcțiunea culturei celor trei mari națiuni din Occident. Tot pe acesta cale a urmat și ilustrul A. Thierry, care de altmintrelea eră mai frances și mai mare enarator de cât Guizot, ieră istoria literaturii de Villemain a deschis un orizont așa de vast Franciei pe tărâm literaturii europene, ca și care n'a mai avut. Fauriel, Barrante, Ampere, etc. epigoni ai celor de mai nainte, umblau cu fidelitate pe urmele magistrilor. Sciința francesă în acei de ce ani, a progresat mai mult de cât altele în secole întregi. În acest timp ajunge și Shakespeare pe scena francesă, atunci s'a tradus Schiller și în acel timp ș'a arătat splendorea farmecătoare a geniului seu, Victor Hugo.

T. C.

Istoria stenografiei.

Stenografia este în ajun de a fi detronată prin invențiunea pianotachigrafului. Istoria ei este pré puțin cunoscută, de și foarte curiosă.

Vom dice mai întâiu, că poporele moderne sânt foarte inapoiate în practica stenografiei. Se citește în adevăr în unul din psalmurile lui David: „Limba mea este ca și condeiul unui scriitor care scrie repede!”

Evreii cunoșeau dar arta de a scrie tot așa de iute după cum vorbiau.

Dar locul unde stenografia fu mai ales practică, s'ar pute dice popularisată, fu Atena și Roma.

Astfel Xenofon se servi de un alfabet abreviativ pentru a scrie discursurile lui Socrat, a căruia opere le edită el. Acesta ne duce anul 168 înainte de Isus Christos.

Romanii cari transportară în Italia artele și obiceiurile grece, aduseră și acest gen de scriere pe care-l practică și-l vulgarisară în toate clasele populațiunii.

Sub consulatul lui Cicerone se vede întâia urmă a stenografiei. Marele orator eră el însuși foarte abil în acesta artă, învățând pe un manumis numit Tiron, care stenografia de minune pledoariile sale. Tiron câștigă repede o mare celebritate și dădă numele seu proce-

deurilor stenografice ce întrebuiță și cari fură desemnate sub numirea de note tironiene.

Nu-și mai serieau atunci la Roma unii altor de cât cu semne stenografice. Acesta scriere eră curentă și totă lumea o cunoșcea. Seneca, Brutus, Iuliu Cesar, Cicerone și multe alte personaje ilustre o întrebuițau între ele.

Într'o di Cicerone scrisese din deprindere cu semne tironiene o scrisore amicului seu Aticus din care acesta nu pricepă nimic. Ilustrul orator se oferă atunci să învețe pe Aticus stenografia cu care acesta se deprinse în foarte scurt timp.

August dădă el însuși lecții de stenografie nepoților sei.

Metoda veche stenografică fu păstrată până la al un-spre-decelea secol. În 1747, un benedictin Petre Carpentier, reformă alfabetul tironian, și publică în latinește un volum care trată despre noua sa metodă.

Astăzi, stenografia care nu-i practică de cât de foarte rari scriitori, a fost modificată și perfecționată, dar nu e nici mai simplificată nici mai abreviativă de cât aceea a antichității. Autori vechi afirmă, că stenografi, cari se numiau notari, serieau un cuvânt prin o literă.

Într'o scrisore de laudă cătră un stenograf se dice: „Abiă înlima gândire a inimei noastre a eșit la lumină, și deja ea se găsește scrisă pe tabletele tale. Cuvântul meu chiar îl întreci!... Tu me loquentem provenis.”

P.

Feliurite.

De ce regule practice. 1) Nu amână pe mâne, ceea ce poți face astăzi. 2) Nu da altora să facă, ceea ce poți face însuși. 3) Nu dispune de banii tei, înainte de ai avé. 4) Nu cumpără nici-odată lucruri nefolositoare pentru că sânt eftine. 5) Mândria e mai scumpă de cât fômea, setea și frigul. 6) Nu ne pară nici-odată rău, că am mâncat pré puțin. 7) Nici un lucru nu e greu, când îl facem bucuros. 8) Adese ori cauză supărare și durere niște rele, cari nu s'a întâmplată nici odată. 9) Privește lucrurile din partea lor cea bună. 10) Când ești mândios, numără până la 10, înainte de a vorbi; ier când ești foarte supărat, atunci numără până cam la 100.

Contra vermelui de lemn din arbori fructiferi. Primăvera când zeururile încep a se sui, îngăurește arborele cu un burghiu până la $\frac{1}{4}$ a dimensiunii sale, și chiar în depărtare de 3 palme dela rădăcină în sus; umple-o cu flóre de puciosă, și astup-o cu un dop de lemn. Vermele va peri, ier arborele nu se va periclită cătuși de puțin.

Contra șorecilor din șire și magazine de grâu. Respândește în diferite locuri ale magaziei mănunchi de ismă broștăscă uscată; înainte de a face șira. fă întâiu un strat din acesta plantă care crește la noi cu abondanță, și productele vor rămâne neatinsse de aceste animale păgubitoare, căci șorecii nu le pot suferi mirosul. Acest metod este sigur și-l recomandăm.

Poporațiunea globului nostru. Din cele de pe urmă statistice făcute, rezultă că: Europa are 315,929,000 locuitori; Asia 834,707,000; Africa 205,679 mil.; America 105,000; Oceania 4031 mil.; astfel, toți ômenii după suprafața pământului, sê rēdică la un miliard patru sute cinci-deci și cinci milioane.

Metode de a scăpă de gônge negre (Libărci.)

1) Amestecă praf de Grafite (acesta se întrebuițază și la negritul sobelor de fer) cu morcovi rași seu mașare bătută, seu fă un praf din: 2) 1 parte făină, 1 parte zahăr, și 3 părți gips ars. Ele vor mâncă cu lăcomie și vor urî de sigur.

S A L O N

Călinarul săptămânei.

Ziua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și serbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Dumineca	6 18	(†)	Par. Nicolae	7 57	4 3
Luni	7 19		Păr. Ambrosie.	7 57	4 3
Marti	8 20		Cuv. Patapie.	7 57	4 3
Mercuri	9 21	†	Zemis. S. Anei.	7 57	4 3
Joi	10 22		Mci Mina și Ermog.	7 57	4 3
Vineri	11 23		Cuv. Daniil Stălp.	7 57	4 3
Sâmbeta	12 24	†	Păr. Spiridon.	7 57	4 3

Esposițiune de cărți.

Esposițiunile speciale formeză factorii cei mai puternici pentru progresul industriei de arte, de măiestrie!

Conducătorii „Museului unghuresc de țără pentru industria de arte” după convingerea câștigată prin multe esperințe, se simt chemați, ca pentru desvélirea industriei de arte, precum a gustului pentru arte a publicului, din când în când să arangeze esposițiuni speciale, adeca numai pentru unele ramuri a le industriei de arte.

De astadată doresc de a deschide o „Esposițiune de cărți tipărite, de legături de cărți, și ornamentarea adeca înfrumșetarea de legături de cărți”.

Scopul acestei esposițiuni e, ca să se arete desvélirea istorică, și starea de ađi a ramurilor de industrie, ce cad în sfera acésta, și acărora însemnătate de economie merge pararel cu lățirea culturii generale a popórelor, precum scopul e, de a da mustre de îmbunătățiri și înfrumșetări pe acest teren.

Obiectele, ce sânt de a se trâmite la esposițiune, se întind, nu numai la industria de aceste ramuri, și la literatura magiără, ci și la cărțile tuturor popórelor din Ungaria și Transilvania, în urmare și a Românilor! Sânt de a se trâmite:

1) Manuscrise din epoca premergătoare aflării artei de tipar, adeca dinainte de an. 1460.

2) Cărți bisericéști slavene, usitate de Români înainte de introducerea limbei române în biserică, din vécul al XV-le, XVI-le.

3) Cărți bisericéști române din vécurile trecute, până la an. 1711.

4) Ori ce fel de cărți și manuscrise române vechie, cu cirile, ori litere, din epoca 1500—1711; și ori ce fel de icóne tipărite séu și colorate.

5) S'ar vedé pré bucuros un catalog, adeca o bibliografie, unde sânt înșirate cărțile vechi române, ca să se pótă vedé, óre sânt tóte espuse séu ba?

Aceste tóte se vor supune studiilor și scrutării istorice și literare, pentru datele culturii generale a țării, și în specie a Românilor, și pentru acest scop, cele trâmise se vor înșiră într'un catalog în ordine după timpul tipării.

Esposițiunea de cărți, are să arete progresul tiparului în Ungaria și Transilvania, și pentru acésta are de scop, ca să adune și cărțile tipărite dela țóce până ađi, dar aceste numai întru atáta, încât în tipărirea lor ađi ceva caracteristic special în tipărire, séu în ornamentele tipării, și legături, adeca compacturei.

Pentru acésta, fac apel la adresa tuturor bibliotecelor, tipografiilor, reuniunilor române de cultură, și cătră toți Români singuratici, ca în interesul general al

culturii țării, și în cel special al culturii și literaturii române, să adune astfel de cărți, și să le trâmite cu graba la esposițiune.

Spre luare aminte!

1) Esposițiunea se deschide în 15 ianuarie 1882, și dela acésta đi, ține 6 săptămâni. Se ține în Múcsarnok (bazarul de arte) în strada radială.

2) Cărțile trebuiesc trâmise înainte de deschidere, dar se vor primi și în cele 6 săptămâni, pentru că se vor ține aci 4 luni, timpul de lipsă pentru de a face studiile recerute.

3) Trâmítőtorii nu plătesc nimic pentru portul poștei, nici la trâmiterea, nici la recăpătarea cărților, și pentru acésta, trebuie întrebunțat acésta adresă:

A nemzeti muzeum igazgatóságának

Hivatalos felhívás folytán dijmentes.

Budapest.

4) Trâmítőtorii, cari trâmite mai multe cărți, ađi să le introducă într'o listă, și acésta să o scrie în două esemplare.

Jegyzéke

Az által
az országos könyvészeti kiállításon beküldött könyveknek.
Nrul Titula cărții, locul, și anul tipării, și forma- Note
cur. matul, (2, 4, 8, 12.)

O listă se va subscrie, de un președinte, și apoi în loc de cuită se va trâmite trâmítőtorului.

Numele trâmítőtorului, a comunei unde locușce și a poștei din urmă, trebuiesc scrise bine și curat.

*

Pentru a face apelul acesta, sânt rugat și încredut din partea presidiului esposițiunii. Acest presidiu stă din iluștri bărbați: Francisc Pulszky directorul muzeului național, și inspectorul suprem al bibliotecelor și museelor din țără întregă, Georgiu Rath vice-președintele comitetului muzeului de industrie, de arte, și președintele comitetului de esposițiunea cărților.

*

Eu sânt convins, că fie-care Român va pricepe, că cât de mult zace și în interesul nostru național de cultură și literatură, ca să întrebunțăm acésta ocașione binevenită și pentru noi; dóră în acest mod, vom află și de acele cărți, ce unii literați de ai noștri, le-ađi căutat cu anii, și nu le-ađi mai aflat!

Și după ce Români încă vor fi trâmisi destule cărți, și voiđ află, că ce fel de cărți sânt, voiđ cere sfatul și concursul domnilor Români din Budapesta, pentru acele ce ar fi de făcut în interesul mai deaprópe al literaturii, și istoriei literaturii române, și la timp voiđ încunoștință pe on. public al nostru despre rezultate.

Salutare frățescă!

Budapesta în 10 dec. n. 1881.

Dr. At. M. Marienescu

C u g e t ă r i.

— De regina României. —

Bărbatul și femeia, ar trebui să-și facă totdeuna puțină curte.

*

Copii amorului sânt de obicei frumoși și inteliginți: ce lecțiune pentru menajurile nóstre de model.

*

Când vrem să afirmăm ceva, chemăm totdeuna pe Dđeu de martur, pentru că el nu contrađice nici-odată.

*

Când avem o întristare pe care nu voim s'o spunem, vorbim d'acele pe cari odinioară le ascundeam.

*

Desfînțați mulțimile, nu vor mai fi martiri.

*

Nóptea totul e foc: stelele, cugetările și lacrimile.

*

Curăția este ca și opalul; mulți cred că este neînsemnată, pentru că nu ved focurile ei.

*

Fericirea este ca un trandafir cu o sută de foi; fie-care are aceeași colóre, același profum; dar decă le desprind, flórea nu mai este.

*

Peri albi, vérfuri de spumă ale furtunei.

*

Femeia neînțelesă este aceea care nu înțelege pe celelalte.

*

Pentru a fi de spirit, trebuie să fii înconjurat de ómeni de spirit, cocoșul nu spune nimic rațelor.

*

Contrađicerea însuflețește convorbirile, d'aceea curtea este plicticósă.

*

Bunătatea copílor este ángerescă; acea a bétránilor este cerescă.

E c h o.

Lessicon musical în versuri.

Un diar din America publică următorul vers ce conține numele celor mai vestiți musicanți.

Händel, Bendel, Mendelssohn,
Brendel, Wendel, Judassohn,
Müller, Hiller, Heller, Franz,
Plothow, Flotow, Bülow, Gantz.

Meyer, Beyer, Meyerbeer,
Heyer, Weyer, Beyer Beer,
Lichner, Lachner, Schachner, Dietz,
Hill, Will, Brüll, Grill, Drill, Riess, Rietz.

Hansen, Jansen, Jensen, Kiehl,
Stade, Gade, Laade, Stiehl,
Naumann, Neumann, Hühnerfürst,
Niemann, Riemann, Diener, Würst.

Kochler, Dochler, Rubinstein,
Himmel, Hummel, Rosenstein,
Lauer, Bauer, Kleinecke,
Romberg, Plomberg, Reinecke.

*

Un domn a dat următorul atestat curios servitórei sale, când a eșit din serviciul lui:

„Sara S. a servit la mine un an de zile, lipsind din timpul acesta un-spre-dece luni și două săptămâni; în timpul acesta ea a fost diligentă — la pórtă, economă — în lucrare, strădalnică — în lucrurile sale, istetă — în apucături, amicabile — față de bărbați, credincioasă — în privința drăguțului ei, și foarte onestă — decă toate erau încuiate“.

*

Servitorul aduce socotéla unui călător: 25 franci pentru 5 zile.

— Ține cei 25 fr.; dar serviciul este și el cuprins în acésta socotéla?

— Nu dle, acésta rămâne la generositatea dv.

— Dar eu nu sânt generos.

— Atunci trebuie să-mi plătiți doi fr. pe zi.

— Așa?... Apoi sânt generos, na un leu.

*

Doctorul cătră un client, a cărui burtă a trecut peste toate mărimile cunoscute la acésta parte din trup:

— Nu te supără de loc burta?

— Nu, domnule doctor, cătu-și de puțin. Ce me supără, sânt numai întrebările ce mi le fac atâța măgări, din pricina ei.

*

Dialog lumesc:

— Ce vrěstă spune, că are dna X.?

— Trei-deci și cinci.

— Ce sgărcită-i!

Literatura si arte.

Avis abonanților „Lirei Mele“. Am onóre a înșciința pe abonanții colecțiunii mele de poesii, care va apăre sub titlul „Lira Mea“, că deja e tipărită întreaga carte, și nu mai lipsește decât broșarea și legarea. Înse ca esemplarele de lucș să fie cât mai frumoșe, am dispus ca acele să se lege în Viena; de aceea lucrarea va apăre cevași mai târđiu. Sper însă, că până la finea săptămânei viitoare vor fi gata și esemplarele de lucș, și atunci espedarea se va începe numai decât. Onorabilele persoane cari au binevoit a colecta sânt rugate, a-mi trámite listele de abonament. *Iosif Vulcan.*

Cânteece și Plângerii. Acesta e titlul unui volum de poesii, apărut de curênd la Bucureșci. Acésta carte conține frumoșele inspirațiuni ale poetului Mihail Zamfirescu, carele, durere, a murit în vigoarea etății sale, tocmai pe când talentul seu ne îndemnă să ne așteptăm la cele mai prețioșe creațiuni ale lirei sale. După ce vom vedé colecțiunea, vom reveni la ea. De ocamdată numai anunțiam aparițiunea ei.

DI AL. A. Macedonschi, carele a publicat mai multe poesii și în fóia noastră, a dat la lumină în Bucureșci un volum mare din poesiile sale. Cartea a apărut în editura dlor Haiman și Schönfeld, și cuprinde 410 pagine. Noi încă n'amú véđut'o, de aceea nu putem să vorbim mai pe larg despre ea.

Observări Sociale și Morale. Așá se numeșce o carte apărută la Bucureșci, întogmită de dl D. D. Racoviță, și a cărui cuprins ni-l indică titlul. Aceste observări culese și traduse din diferiți autori au apărut ántaia-órá în diare, unde au fost primite cu plăcere.

Operetă română. „Binele Public“ află, că comitetul teatrului național din Bucureșci a dat lectură și a aprobat admiterea în repertoriu a unei opere compuse de dl I. Pan, actorul, intitulată: „Moș Dănilă“. Dl Pan nu se mulțameșce a fi numai actor aplaudat, ci voieșce a fi și autor aprobat. Se dice, că opereta dlui Pan e bine scrisă și va face efect.

O piesă nouă. Dl Gr. Ventura a scris o piesă nouă, intitulată: „Cămătarul“ care s'a jucat în săptămâna trecută pe scena teatrului național din Bucureșci. Piesa, precum aflăm din „Románul“, a reeșit și autorul a fost chemat pe scenă. La acésta reprezentațiune a asistat și regina.

Reuniunea română de cântări din Sibiu va arangia duminica la 6/18 l. c. al doile concert ordinar al seu.

Diaristic. „Toroipanul“ este titlul unui nou diar ce a apărut pe arena publicității în Turnu-Măgurele, va eși odată pe săptămână.

C e e n o u ?

Sciri personale. Dl B. F. Hasdeu, profesor de filologie comparată dela facultatea de litere și filosofie din Bucureșci, se numi definitiv la catedra sa. — *Dl I. Ghica,* trámis estraordinar și ministru plenipotențiar

al României la Londra, petrecând câteva săptămâni la București, s'a rentors la postul seu.

Regina României n'a purtat până acuma nici unul din ordinele române. De acuma înainte va purta. Colaboratore nepregetată a regalului *Seu Sot*, în glorioasă operă a redeșteptării și măririi naționale, Regina Elisabeta a așezat pe Tronul român virtutea, caritatea, cultul binelui și al frumosului alături cu înțelepciunea și vitejia nobilei odrasle a Hohenzollernilor, și pe când regele Carol, în capul oștenilor Români, aducea dela Plevna în țără oțelul din care avea să fie tăiată Coróna României, Ea, c'o evangelică iubire, legă ranele și alină durerile celor ce căduseră pe câmpul de bătaie. De aceea consiliul de miniștri, cu ocaziunea zilei de 28 noiembrie, serbarea aniversării luării Plevnei, care amintește suvenirii la cari Suverana română a luat așa mare parte, a rugat pe regele să consimtă, ca regina să poarte însemnele în briliante ale marelui cruci a ordinului „Coróna României”.

Aniversarea luării Plevnei, ziua de 28 noiembrie (10 decembrie) s'a serbat și în anul acesta la București. Împăratul Rusiei și regele Carol, precum și marele duce Nicolae s'au felicitat reciproc pentru izbânda reputată acum patru ani, de oștirile aliate. Regele Carol a primit tot cu această ocaziune o telegramă de călduroasă felicitare din partea principelui Alesandru al Bulgariei, asemenea și dela generalul Skobeleff, precum și dela primarul orașului Plevna, care începe cu următoarele cuvinte: „Locuitorii orașului Plevna serbătoresc astăzi ziua liberării lor din mâinile tirâniei seculare, prin mai multe memorabile lupte sângeroase, la cari Maj. Vostă a luat parte în capul eroilor fii ai simpaticei noastre vecine România”.

Portretul lui Ștefan cel Mare, descoperit de curând în arhivul arhiepiscopesc din Cernăuți, a deșteptat o viasă discuțiune în ședința din urmă a Academiei din București. Discuțiunea s'a urmat pentru și în *contra autenticității*. Dl. Maioreșcu a susținut-o, dl. Hășdeu a combatut-o. De aceea s'a numit o comisiune, care se decidă între ambele păreri, și acesta după o viasă discuțiune a trimis pe dl. Densușanu bibliotecarul Academiei la Cernăuți, pentru a cere dela P. SS. mitropolitul Bucovinei originalul evangeliului de Homora, de unde SS. episcopul Melchisedec a tras portretul prințului Moldovei, pentru ca să pôtă fi comparat cu portretul bisericii Sf. Nicolae din Iași.

Conferințe literare române în Arad. După încheierea numărului trecut primiram împărțășirea din Arad, că corpul profesoral dela institutul pedagogico-teologic român de acolo va ține în ierna acesta o serie de prelegeri publice populare, a căror programă e următoarea: 1) V. Mangra: Nunțile romane și nunțile române; 2) T. Ceontea: Înfluița legilor gravitațiunii asupra ordinei morale; 3) L. Tescula: Despre horticultură; 4) At. Tuducescu: Românil în poezie; 5) P. Pipoș: Cerul; 6) R. Ciorogar: Desvoltarea limbilor și a naționalităților; 7) Dr. G. Vuia: Păcatele noastre igienice. Aceste conferințe se vor ține în sala mare a institutului în fie-care sâmbătă sera la 6 ore. Prima se ține azi sâmbăta, în 17 decembrie st. n. Salutăm cu bucurie acesta mișcare culturală, și dorim să auzim asemenea înștiințări și din alte orașe unde inteligența română se află în număr mai mare!

O cumplită catastrofă în Viena. La 8 l. c. s'a întâmplat în Viena o nenorocire înspăimântătoare, de care istoria n'a mai însemnat pe paginile sale. A ars un teatru, și în el mai tot publicul. Teatrul s'a numit „Ringtheater”, unul din cele mai noută teatre ale Vienei, în care de curând a jucat și renumita Sarah Bernhard. În sera numită s'a adunat un public numeros, căci avea să se jöce opera posthumă a lui Offenbach.

intitulată: „Poveștile lui Hoffmann”. Reprezentațiunea tocmai eră să se începă, când de odată se restornă pe scenă o lampă cu spirit, care luă foc, aprinse o culisă și în câteva mominte tot teatrul eră în flacără. Ceea ce urmă atunci, nu se pöte descrie. Un teribil amestec de țipete sfășietore, strigări desperate și recnete nădușite; apoi o generală agonie de mörte umplea interiorul teatrului. Toți voiau să iasă, însă numai puțini isbutiră, căci lampele se stînseră și se făcū întuneric. Îmbulzela fu grozavă, mulți furē cutropiți și ceialalți arși și înnecați. Numărul morților încă nu se pöte șei pozitiv, dar se urcă la 3—400. A treia zi se ținū înmormântarea. Preoții tuturor confesiunilor dîseră rugăciuni. Și mii de ochi inundăți de lacrimi petrecură la mormânt victimele acestei catastrofe ne mai pomenite.

Statistica școlilor din România. Despre starea școlilor din România în anul trecut estragem din raportul comisiunilor cari au existat la esamenele generale din anul școlar 1880/1 între altele și următoarele date: Cele 7 licee ale țerei fură cercetate de 2065 școlari supt funcțiunea a 160 de profesori. Pentru susținerea acestor 7 institute sînt pe an preliminăți 722,229 de franci. Cele 18 gimnasii ale țerei dintre cari 10 se susțin din partea statului ieră 8 din fondurile comunale respective districtuale au fost cercetate de 1866 de școlari cu 180 de profesori a căror buget face pe an 220,043 franci. Afară de aceste se află în România 9 seminare dintre cari 8 sînt susținute de stat. Ele fură cercetate de 1985 școlari cu 98 profesori. Spesele statului fac pe an 358,912 franci. Cele 9 pedagogii avură 718 pedagogi și 92 de profesori. Mai sînt 5 școli comerciale. Aceste fură cercetate de 566 școlari cu 45 profesori. Cele 7 școli medie pentru fetițe avură 807 eleve cu 4 profesor și 62 profesorițe. Suma speselor totale cheltuite pentru aceste școli medie s'a urcat la 2.416,250 franci.

Filoxera în Austro-Ungaria. Se știe că Austro-Ungaria are, ca și Franca, să lupte în contra filoxerei. Raportul ministrului agriculturii din Ungaria menționăz mersul acestui flagel și măsurile adoptate pentru a-l combate. În anul 1875 fu descoperit întâiul focar filoxeric în Ungaria, la Panciova; dar acest focar nu eră izolat. În timpul de față sînt pe puțin 24 situate în cele șese regiuni vinicole și cari cuprind 845 hectare, 14 focare filoxerice au fost tratate cu sulfure de carbon și pământul a fost desinfectat. În același timp în care cele mai energice silințe se întrebunțeză în supraveghierea viilor, o societate filoxerică a fost creată și 100,000 butași de viță de diferite specie americane, cum și mari cantități de simburi de struguri, au fost așezați în locurile de încercare ale stațiunii, pentru ca să se studieze rezistența lor la filoxeră. Lucrările făcute în Franca au fost întrebunțate p' o seară intinsă.

III. Publicațiune despre contribuiriile încurse la comitetul beiușan în favorea gimnasiului gr. c. român de Beiuș. (Fine.) *Adaus.* În publicațiunea II la numele Dlui colectante Elia Centea preot gr. cat. în Chieșei s'au fost omis numele contributorilor singuratici, cari sînt: Elia Centea preot 1 fl. Gavril Lador preot gr. or. 1 fl. Georgiu Cupșa preot gr. or. Mogogia 1 fl. Alexa Cupșa posesor Mogogia 50 cr. Gavriila Cupșa posesor Mogogia 1 fl. Petru Marchiș posesor Mogogia 20 cr. Ioan Hango posesor Mogogia 10 cr. Georgiu Petruț posesor Mogogia 10 cr. Acsente Ciceu posesor Mogogia 50 cr. Petru Hango posesor Mogogia 10 cr. Gavril Sliam not. cerc. Mogogia 1 fl. Emeric Vaida privatier Mogogia 50 cr. Ioan Buzura posesor Mogogia 60 cr. Atanasiu Georgiu cânt. inv. în Strêmbul 50 cr. Demetriu Georgiu jude com. 10 cr. Filip Tecariu v.-jude 20 cr. Augustin Budu preot gr. cat. 50 cr. Vasiliu Cassa protopop gr. cat. Cheșeu 2 fl. Ștefan Boșore proprietar 50 cr. Gavril

Mureșan învățator 50 cr. Suma publicată deja 11 fl. 90 cr. Tot din publicațiunea II lipsește lista contribuitorilor la suma de 15 fl. 10 cr. trâmisa de dl Petru Călcîunar avocat în Teregova, deci se suplinesește cum urmează: Petru Călcîunar avocat Teregova 2 fl. Iosif Popoviciu notar Teregova 1 fl. Nicolau Aldea magistrul de poștă Cornea 1 fl. Emiliu Grozavescu comerc. Teregova 2 fl. Iuliu Botic notar în Mehadia 1 fl. Stologescu primar Cuptore 30 cr. Fischer Antal diurnist Teregova 1 fl. Nicolau Urechiat primar Mehadia 50 cr. Gavril Cocoș primar Cornea 50 cr. Dim. Ionascu primar Rusca 10 cr. Nistor Bica padurar Teregova 10 cr. Filip Pipa primar Luncavița 10 cr. Teodor Radu jude reg. în Teregova 3 fl. Dr. Iosif Weinholdt med. distr. 50 cr. Iuliu Martinescu not. Cornea 1 fl. Ion Bumbacila preot Teregova 1 fl. Suma publicată deja 15 fl. 10 cr. Beiuș 7 oct. 1881. *Teodor Rosiu.*

Sciri scurte. *Arsen Stoicoviciu*, ales și a două oră arhiepiscop și mitropolit la Carlovăț, n'a fost înțarit în această demnitate de cătră Maj. Sa. — *Corespondințele diuarului „New-York-Herald“* din America a trâmisa diuarului seu despre arderea teatrului „Ring“ din Viena o depesă de 4000 cuvinte, pentru care a plătit 10,000 fl.

Cronica lumii.

Conferința dlui Uhlbach ținută la Paris, pe care o sêmnalaram în nrl trecut, a avut un viu succes. La fine dênșul a cetit un ôre-care număr de schițe și fine cugetări ale reginei României, cari trebuie să fie în curând publicate în limba francesă. Deosebit au fost aplaudate cele ce le publicăm și noi ađi în „salon“. Dl Uhlbach a vorbit de regina României ca despre o mare femeie, cu talent superior de scriitor. Succesul seu literar va fi de sigur mare în Francia.

Monument pentru Danton. Diarul radical din Paris „Express“, a deschis o listă de subscripțiuni pentru ridicarea unui monument lui Danton. Printre subscriitorii figurează bărbați, ca Louis Blanc, Floquet, subsecretarul de stat Turquet, și chiar și Victor Hugo. Acesta a trimes numitului diar și o scrisóre, cu acest cuprins: „Stimate coleg! Fără îndoielă, Danton merită aprobarea istoriei. Greșile lui dispar înaintea uriașelor sale fapte. Danton e mare. Victor Hugo“.

Lumina electrică. În Opera din Paris s'au făcut repetite încercări de a se ilumina sala cu lumină electrică. Ele au isbutit pe deplin. Sistemul, care s'a adoptat, e cel al Americanului Brush. Lamele lui dau o lumină de albătă orbitóre, dar cu desêvêșire calmă. Opera se va lumina pe iernă cu lumină electrică.

Femeia cu doi bărbați. Un cas estraordinar s'a întemplat acum câte-va ñile înaintea curții superioare din Chicago. Femeia Elisabeta Falvy cere divorțul de cei doi bărbați ai sei. Ea declară că, în 1868, s'a măritat la Lynn cu Dennis Falvy, pe care l'ar fi părăsit apoi în 1872. După doi ani, un anume Edward Hanes i spuse că bărbatul seu este mort și reuși s'o facă a se mărită cu el; dar, aflând mai târđiu că primul seu bărbat trăiese și că se 'nsurase c'o altă femeie, cu care avuse mai mulți copii, cere, în consecință, să se divorțeze de Falvy pentru causă de adulteriu, și de Hanes pentru că căsătoria sa cu el este nelegală. Acest cas este unic în felul seu și justiția hesită să se pronuncie asupra unui fapt pe care legea nu l'a prevêdut.

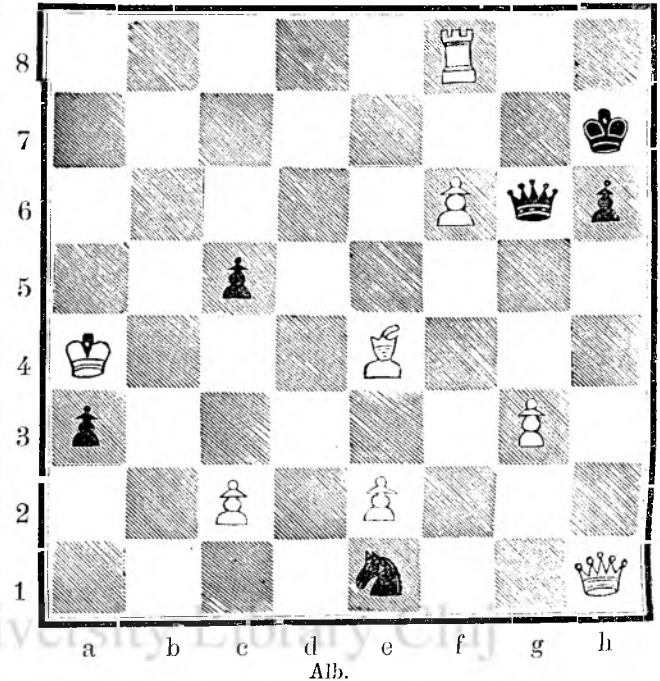
O curiositate americană. Se ñice că una din curiositățile viitórei esposițiuni din Atlanta, în Statele-Unite, va fi fabricarea în 24 ôre a unui vestmênt de bumbac. Bumbacul va fi cules, depănat, vâpsit, tăiat și cusut în formă de vestmênt în spaciul de 24 ôre.

Legiunea sacră. Vr'o 300 de membri ai aristocrației rusești, au organizat, sub acest nume, o societate secretă, în scop de a zădărnici atentatele nihiliste împotriva țarului. Societatea dispune de mari fonduri de bani și are o organizație întocmai ca societățile revoluționare. La curte ea se va bucură de o influință și de un credit mai mare de cât chiar poliția secretă. Ce-am mai ride, decât nihilistii ar isbuti să se introducă și în sinul ei! Țarul ar fi de minune păzit.

Problemă de șac.

De Iacob Mihăiescu.

Negru.

Albul începe și la a treia trasură ñice matt.

Terminul de deslegare e 28 decembre. Ca totdeuna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea ghiciturii silabice din nr. 80:

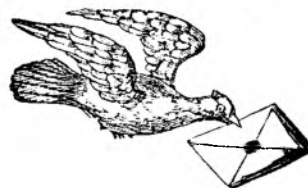
„Soliman, Tetis, Ebro, Fatum, Afganistanu, Nadir, Ulaș, Coriolanu, Engel, Lafayette, Upersic, Meranu, Allahabad. Rosa, Euler“.

Literele inițiale, cetite de sus în jos formeză numele unui principe moldovean: „Ștefan cel Mare“; iar cele finale, cetite de jos în sus, dau numele unui principe din Muntenia: „Radu cel frumos“.

Bine au deslegat-o dômnele și domnișorele: Emilia Onciș n. Ciavoșchi, Emilia Popescu, Zoe Dêmbu, Amalia Crișan, Cleopatra Micșunescu, Maria Pop, Eufrosina Moldovan.

Premiul l'a câștigat domnișora Eufrosina Moldovan.

Poșta redacțiunei.

Budapesta. Nihil etc.

Blasiu. Ghicitura cu teeskal: „Dar dă-mi Dômne“ etc. nu se pôte publică, fiind că versul ce conține e fôrte slab. Dar așa ghicituri întortocate nici nu pre publicăm bucuros, căci cuprind loc mult.

Tômna. Nu se pôte publică.

Nici idee, nici limbă.

Proprietar, redactor respundător și editor:

IOSIF VULCANU.